

## Jongeren uit Kaag en Braassem spreken

Tijdens de reguliere participatie dachten helaas weinig jongeren mee bij de herziening van de Omgevingsvisie. Daarom is er in de maand september aanvullende aandacht geweest voor deze doelgroep. Het doel van de participatie was – net zoals tijdens de Dorpentoer – niet zoveel mogelijk input op te halen, maar om de diepte in te gaan. Kwaliteit over kwantiteit dus.

In deze bijlage kunnen de lezers de belangrijkste bevindingen teruglezen die naar voren kwamen uit de volgende bijeenkomsten:

- op 25 september 2025 is er met 13 jongeren (leeftijd 15 t/m 19 jaar / heren) gepraat uit Oud Ade en Rijpwetering in de kantine van ROAC. Het gesprek ging over de volgende vragen:
  - o als je kijkt naar Oud Ade en Rijpwetering en de toekomst...
    - welke thema's en onderwerpen vinden jullie belangrijk en waarom?
    - welke thema's en onderwerpen vinden jullie minder belangrijk en waarom?
    - waar zijn jullie trots op en wat moet behouden blijven?
    - waar maken jullie je zorgen om en wat moet veranderen?
- op 30 september 2025 is er met 29 jongeren (leeftijd 15 t/m 18 jaar / dames en heren) gepraat uit Woubrugge in de kantine van VV Woubrugge. Het gesprek ging over de volgende vragen:
  - o als je kijkt naar Woubrugge en de toekomst...
    - welke thema's en onderwerpen vinden jullie belangrijk en waarom?
    - welke thema's en onderwerpen vinden jullie minder belangrijk en waarom?
    - waar zijn jullie trots op en wat moet behouden blijven?
    - waar maken jullie je zorgen om en wat moet veranderen?
- van 18 september tot 10 oktober heeft er enquête online gestaan voor jongeren – in totaal hebben 20 inwoners gereageerd, waarvan 11 in de leeftijd van 17 t/m 28 jaar (vijf jongeren uit Leimuiden, drie uit Rijnsaterwoude en uit Woubrugge, Rijpwetering en Oude Wetering één persoon);
- in de voorbereiding op bovenstaande bijeenkomsten is er ook met vijf jongeren op persoonlijke basis gesproken tijdens twee bezoeken aan de Hang-Out in Oude Wetering – deze bezoeken vonden plaats op 26 augustus en 19 september.

## Jongeren uit Oud Ade / Rijpwetering

### “Het dorps- ons-kent-ons-gevoel moet blijven”

De antwoorden van de jongeren kunnen als volgt samengevat worden:

#### 1. Ruimtelijk domein >

- a. **Genoeg woningen voor de eigen inwoners** is erg belangrijk. Waarom? Omdat de klassen op de basisschool en ook de voetbalteams steeds kleiner worden. En dat is voor de toekomst van de dorpen niet goed. Er moeten alleen niet te veel nieuwe woningen gebouwd worden, want Oud Ade en Rijpwetering moeten dorpen blijven. “Steeds een klein beetje bijbouwen,” wordt genoemd. Het liefst zien de jongeren dat Oud Ade en Rijpwetering aan elkaar worden gebouwd, langs de Oud Adeselaan. Bouwen richting Leiden of de Veen zien ze liever niet gebeuren.
- b. Wat de jongeren verder belangrijk vinden is:
  - i. een **veilig gevoel op de fiets**, omdat ze veel naar Leiden fietsen;
  - ii. het behouden van de directe **OV-verbinding met Leiden**, zodat ze gebruik kunnen maken van de winkels en andere voorzieningen. Deze OV-verbinding hoeft niet verbeterd te worden, maar wel behouden worden;
  - iii. voldoende ruimte voor **sport en bewegen**, want ROAC is belangrijk voor de jongeren en de gemeenschap – “je komt er iedereen tegen”;
  - iv. de **zwem- en recreatieplekken** zoals ze nu zijn, zijn goed;
  - v. er moet ook ruimte blijven voor de **boeren**, want dat past bij de omgeving en het landschap;
  - vi. dit geldt ook voor de andere **voorzieningen** (ROAC, Meddle, de Vos, RYP, etc.) – een supermarkt (waarvan de klasgenoten op de middelbare school in Leiden niet snappen dat er geen is in de buurt) is niet nodig.
- c. Niet duidelijk werd welke ruimtelijke opgaven eventueel plek zouden moeten inleveren. Wel duidelijk werd:
  - i. Liever geen extra toeristen en recreatie en ook hoogbouw (hoger dan drie lagen) mag wegblijven.

#### 2. Sociaal domein >

- a. **Sporten en bewegen** moeten goedkoop zijn en blijven, zodat iedereen mee kan doen. De sportclub is als “één grote familie”, aldus de jongeren. Het vormt een belangrijke ontmoetingsplaats waar hechte vriendschappen worden gesmeed en “lulpraatjes” worden gemaakt. De plek levert op die manier een grote bijdrage aan het “dorpsgevoel” en de onderlinge verbinding.
- b. Naast sport en bewegen en de basisschool, zou het fijn zijn als er ook genoeg **evenementen** voor alle leeftijden zijn. Met name voor de jongeren vanaf 13 jaar. Voor die leeftijd zorgt de basisschool voor voldoende plezier en amusement. Daarna is er niet altijd iets te doen. Terwijl evenementen wel belangrijk zijn voor de dorpen.
- c. Het is belangrijk dat er geld is voor het bestrijden van **armoede**, “want erbij horen moet niet afhankelijk zijn van hoeveel geld je hebt”.

- d. Ook **zorg en ondersteuning** voor ouderen vinden de jongeren uit Oud Ade en Rijpwetering belangrijk, “omdat niet iedereen tijd of kinderen heeft”.
  - e. Waar men eventueel op wil bezuinigen zodat bovenstaande bekostigt kan worden, is:
    - i. De politie en handhaving, omdat er in Rijpwetering en Oud Ade weinig gebeurt en er veel sociale controle is. “We kunnen veel zelf oplossen.”
    - ii. Ook zou er minder geld kunnen naar de jongerenwerkers (“want die zien/missen we niet”) en cultuur (“daarvoor kunnen ze naar Leiden”).
3. Over de identiteit van Oud Ade en Rijpwetering:
- a. Trots zijn de jongens op de dorpen. Trots omdat het er **gezellig** is, trots omdat je er **iedereen kent**. De sportclub en basisschool zijn het allerbelangrijkst, net als dat het dorp een dorp moet blijven.
  - b. Verder zijn de jongens gewoon erg tevreden. Ze zijn blij met het dorp, de omgeving en hun leven. Ze willen graag zoveel mogelijk behouden. “**Omdat het hier fijn is**. Ik zou nooit in de stad willen wonen.”
  - c. Het is al vaker genoemd maar het gevoel van “**één familie**” zijn (“of dat je iedereen kent”) en onderdeel zijn van iets groters – waarbinnen je je een veilige plek hebt om jezelf te ontwikkelen – is voor de heren een groot goed dat Oud Ade en Rijpwetering hen geeft.
  - d. De jongens maken vrijwel geen onderscheid tussen de dorpen Oud Ade en Rijpwetering. Ja, ze liggen een beetje uit elkaar, “**maar ze zijn gewoon één**”.

**De mening over het eigen dorp van de jongeren uit Oud Ade en Rijpwetering was opvallend gelijk aan de mening over het dorp van de oudere inwoners van Oud Ade en Rijpwetering. Er was hierdoor geen noodzaak of een logische reden om het dorpsperspectief van Oud Ade en Rijpwetering aan te passen.**

## Jongeren uit Woubrugge

**“In Woubrugge is het prettig wonen, maar je moet er wel een beetje moeite voor doen”**

De antwoorden van de jongeren kunnen als volgt samengevat worden:

### 1. Ruimtelijk domein >

- a. Vrijwel alle jongeren vinden dat er meer ruimte moet komen voor **betalbare woningen**. Die nood wordt breed gevoeld. Ze voelen zich als lokale jongeren te weinig gezien en gehoord, ook omdat er grote of niet geschikte woningen worden gebouwd en het erop lijkt dat andere doelgroepen voorrang krijgen.
- b. Verder valt op dat de jongeren graag meer plek willen voor **werk- en winkelvoorzieningen**. Zodat ze in Woubrugge kunnen blijven werken (“op zijn minst tot je zestiende”) en meer boodschappen kunnen doen.
- c. Verder zouden de jongeren elkaar graag wat meer ontmoeten, maar voelen ze zich niet overal welkom in het eigen dorp. Dit komt door medebewoners die klagen over hangjeugd of vanwege andere jongeren die uit Alphen komen. Eigenlijk de enige plek die de jongeren hebben is het zwemstrandje bij de Wijde Aa, maar daar mogen ze maar tot 22:00 uur zijn.
- d. Het rondje langs de Wijde Aa wordt door veel mensen gebruikt en is erg fijn **om tot rust te komen**. Er is daardoor geen extra plek nodig waar mensen kunnen ontsnappen aan de drukte. “En anders moet je je maar even terugtrekken op de wc of je eigen kamer.”
- e. De geluiden buiten deze drie breder gedeelde meningen zijn divers. Twee thema’s die vaker terugkwamen waren:
  - i. **“Duurzaamheid** en schone energie zijn belangrijk, maar dat hoeft niet altijd met windturbines of polders vol zonnenvelden. Er zijn alternatieven. Geothermie en zonnepanelen op daken kan ook.”
  - ii. Er is, aldus de jongeren, **genoeg plek** voor de auto’s en ook kun je veilig naar school of werk fietsen. Een treinverbinding zou fijn zijn, maar zal waarschijnlijk niet realistisch zijn.
- f. Waar minder plek voor zou moeten komen is:
  - i. zonnepanelen en windturbines;
  - ii. mensen die tijdelijk geen huis hebben, “al mogen de Oekraïners wel blijven”;
  - iii. auto’s dus, want daar is al genoeg plek voor.

### 2. Sociaal domein >

- a. **Sporten en bewegen** moet goedkoop blijven, aldus de jongeren. Vooral omdat je daarmee heel veel problemen tegelijk aanpakt, nu en in de toekomst. Problemen op het gebied van mentale gezondheid (zoals eenzaamheid) en problemen op het gebied van fysieke gezondheid (zoals overgewicht). Daarnaast is de sportclub belangrijk voor het dorp.
  - i. Goed om erbij te zeggen: in Woubrugge is er op dit moment al veel op het gebied van sport en bewegen. De wens is dus vooral om zoveel mogelijk van het huidige te behouden voor de toekomst.

- b. **Armoede** wordt ook als opgave gezien waar extra geld heen moet. “Arme gezinnen zijn slecht voor de samenleving.” Het verhelpen van armoede is “wel lastig”, maar kan veel problemen tegelijk oplossen, zeggen de jongeren. “Want een goede jeugd is belangrijk voor later.”
- c. Er zijn daarnaast een aantal opvallende constatering:
  - i. De jongeren uit Woubrugge vinden het niet altijd makkelijk om te kiezen tussen de opgaven. Men zegt daarover: “Als het ene belangrijk is, wil dat niet zeggen dat het andere niet belangrijk is. **Eigenlijk is alles belangrijk.**”
  - ii. De jongeren geven verder aan dat niet alle opgaven **met extra geld** opgelost kunnen worden. Bijvoorbeeld opgaven als “tegengaan van pesten” en “hulp bij verslaving aan gamen, drugs en alcohol”. En de zorg voor opa en oma moet “ook vanuit een goed hart komen.”
- d. Waar men eventueel op wil bezuinigen zodat sport, bewegen en het tegengaan van armoede bekostigd kan worden is:
  - i. De **politie**, omdat er in Woubrugge “weinig gebeurt”. De politie valt de jongeren eerlijk gezegd een beetje lastig en stuurt ze vaak weg bij de Wijde Aa, terwijl ze geen andere plek hebben om samen te komen.
  - ii. De **jongerenwerkers** zijn er genoeg, alleen zien ze die weinig waardoor de jongeren uit Woubrugge niet weten wat ze doen. “Ze zouden ook bij ons op de sportvereniging moeten komen.”

3. Over de identiteit van Woubrugge:

- a. Woubrugge ligt centraal, hoort open en groen te zijn, is gezellig, je kunt er goed sporten en – als je wil – werken bij lokale bedrijven, vriendengroepen mengen zich en er heerst een ons-kent-ons-gevoel.
- b. De grootste zorgen leven er over vergrijzing (en het wegtrekken van de jeugd naar steden die niet meer terug zal komen), het teruglopen van het winkelaanbod, het langzaam verdwijnen van tradities en de gedachte dat er weinig te doen is voor de jeugd (geen tentfeest bijvoorbeeld, een ontmoetingsplek wordt erg gemist).
- c. De vervlechting met Alphen-Noord wordt eigenlijk niet als thema genoemd door de jongeren, terwijl deze wel gaande is: circa de helft van de jeugdleden van VV Woubrugge onder elf is afkomstig uit Alphen. Dit geldt ook voor een aantal jongeren die in het Daisy-park komen.
- d. Samenvattend kan worden gezegd dat het in Woubrugge prettig wonen is, alleen dat je daar een beetje moeite voor moet doen. Dit kan (misschien: moet) op twee manieren uitgelegd worden.
  - i. Ten eerste, het prettig wonen is moeilijk voor met name jongeren. Er zijn te weinig betaalbare woningen en er is niet voldoende te doen.
  - ii. Ten tweede, de jongeren geven ook aan dat je zelf verantwoordelijk bent en energie en tijd moet steken in het dorp.

**Er zat – in vergelijking met Oud Ade en Rijpwetering – iets meer licht tussen de mening van de jongeren in Woubrugge en de mening van de oudere inwoners. Er wordt gekeken of het mogelijk is om het dorpsperspectief op die punten aan te passen.**

### Online enquête

De antwoorden van de elf jongeren die hebben gereageerd op de online enquête kunnen als volgt worden samengevat:

1. Over de identiteit van hun dorp:
  - a. in de meeste dorpen is het volgens de jongeren of “gezellig” of “rustig”;
  - b. de “dorpse-mentaliteit” (“de nuchterheid”, “het boerse”, “hoe iedereen met elkaar omgaat”, “de cohesie van de dorpingen”...) ziet men als iets (zeer) positiefs;
  - c. het elkaar kennen en de nabijheid van vrienden en familie wordt bijzonder gewaardeerd;
  - d. buiten twee twijfelaars gerekend willen alle deelnemers graag in hun dorp blijven wonen.
2. Over het ruimtelijke domein:
  - a. veel van de zorgen onder de jongeren richten zich op het ruimtelijke domein, namelijk: te weinig woningen voor starters, de komst van windturbines en het verdwijnen van rust;
  - b. de zaken die ze graag zouden willen veranderen liggen in één logische lijn met hun zorgen: meer betaalbare woningen, geen windturbines en meer groen;
  - c. verder ziet ongeveer de helft van de jongeren graag dat er aanvullende activiteiten of voorzieningen komen, waaronder: eet- of drinktentjes, (sport)evenementen, andere winkels / supermarkt en plekken waar men de vrijetijd kan besteden.
3. Over het sociaal domein:
  - a. er zijn minder zorgen over de opgaven in het sociaal domein;
  - b. opgaven die meerdere keren genoemd worden zijn vergrijzing, het wegtrekken van de jongeren en het angst dat de sociale cohesie en “de gemoedelijke sfeer” in het dorp langzaam maar zeker verdwijnen.

### **Persoonlijke gesprekken**

Ter voorbereiding zijn er ook een aantal gesprekken gevoerd met jongeren die aanwezig waren bij de Hang-Out in Oude Wetering. Deze gesprekken zijn niet volgens een vast stramien doorlopen.

Het hoofddoel van deze gesprekken was het ontdekken wat jongeren bezighield.

Op basis van die gesprekken kunnen nog twee opmerkingen worden gemaakt over het leven van jongeren in de gemeente Kaag en Braassem. Onderstaande opmerkingen kwamen meerdere keren terug:

- Een belangrijk punt voor de jongeren (in meerdere dorpen) is de ruimte om de oudere jongere te kunnen zijn. Ja, er wordt vaak gedacht aan speeltuintjes en groenvoorzieningen, maar plekken/voorzieningen waar de iets oudere jongeren (in de leeftijd van 14 t/m 18 jaar) heen kunnen om elkaar te ontmoeten (en ja, te hangen) zijn erg spaarzaam. Bovendien klagen inwoners snel over overlast en bellen ze geregeld de politie. Wetenschappelijk onderzoek staft deze bevinding: er is een afname van publieke ruimte vanwege de toename van parkeerplaatsen, commercieel vastgoed en woonruimte. Hierdoor brengen kinderen en jongeren steeds meer tijd binnenskamers door. Sinds de jaren tachtig is het aantal kinderen en jongeren die tijd buiten doorbrengen op dagelijkse basis afgenomen, van ongeveer 70 procent naar 30 tot 40 procent.
- Een ander punt dat niet altijd even expliciet werd, maar wel leek te sluimeren bij een aantal jongeren – ook tijdens andere momenten, is de geestelijke gezondheid. Sommige jongeren ervaren veel druk, van zichzelf en van buitenaf. Daarnaast lijkt de mate van eenzaamheid die zicht- en hoorbaar is, slechts het topje van de ijsberg te zijn.
- De jongerenwerkers en de Hang-Out zijn waardevol geven de jongeren die er komen te kennen. Ze faciliteren een plek waar betekenisvolle ontmoetingen plaatsvinden. Het zijn volgens de bezoekers van de Hang-Out vaak wel jongeren met enige bagage of een gebruiksaanwijzing. “Wij zijn anders dan de normale jongere uit Roelofarendsveen of Oude Wetering. Maar gelukkig is er plek voor ons.”

## Voetnoot

Een laatste bevinding gaat over wat niet werd gehoord tijdens de participatie met jongeren. Uit onderzoek van onder meer het Sociaal Cultureel Planbureau blijkt dat jongeren – vergeleken met ouderen – over het algemeen meer aandacht besteden aan de onderwerpen als duurzaamheid, klimaatverandering, politiek, democratie, toekomst en onderwijs. Gedurende de participatie kwamen deze onderwerpen naar verhouding niet of zeer gering aan bod.

Het kan dat de jongeren in Kaag en Braassem zich toch bezighouden met deze onderwerpen, maar dat de opzet van de participatie deze antwoorden niet aan hen ontlokten. De focus van de participatie lag namelijk op het dorp als geheel, niet per se op individuele interesses. Desalniettemin benoemen we dit punt, omdat het een interessant gegeven is.